

Asia: VN/3215/2021

Väliraportti: Vapaa!-Fri! -hanke vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi ikääntyvässä yhteiskunnassa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Monika-Naiset liitto kiittää mahdollisuudesta kommentoida Vapaa! -Fri! -hankkeen väliraporttia. Hankkeen tavoite edistää vapaaehtoistoimintaa ikääntyvässä yhteiskunnassa on erittäin tärkeä. Väliraportti kuvaa laajasti vapaaehtoistoiminnan nykytilaa ja sen haasteita eri näkökulmista.

Monika-Naiset liitto ry on valtakunnallinen, sosiaalialalla toimiva monikulttuuristen naisjärjestöjen kattojärjestö, jonka toiminnan tarkoituksena on edistää Suomeen muualta muuttaneiden naisten tasa-arvoista asemaa, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta Suomessa, sekä ennaltaehkäistä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Monika-Naiset liittoon kuuluu 18 jäsenjärjestöä ja niiden kautta tavoitamme n. 23 000 jäsentä.

Monika-Naiset liitolla on 24 vuoden kokemus maahan muuttaneiden naisten parissa toimimisesta, erityisesti väkivaltaa kokeneiden maahan muuttaneiden naisten auttamisesta ja nais erityisestä kotoutumisen tukemisesta. Olemme myös kokenut vapaaehtoistoiminnan järjestäjä. Vuosittain toiminnassamme on mukana noin 70 vapaaehtoista, joista n. 30 % on maahan muuttaneita.

Kokemuksemme ja myös useiden tutkimuksien mukaan maahan muuttaneiden naisten osaamista ei riittävästi osata tunnistaa. Vaikka Suomeen muuttaneista 25–54-vuotiaista naisista 43 %:lla korkeakoulututkinto, on maahan muuttaneiden naisten työllisyys Suomessa pohjoismaiden matalin. Rekrytointisyrjinnän kokemukset ovat yleisiä. Monelle maahan muuttaneelle vapaaehtoistoiminta onkin tärkeä väylä kohti työelämää. Vapaaehtoistoiminnasta saadaan työelämäkokemuksia, joita voi hyödyntää näyttonä työnhaussa. Tämä on tärkeä näkökulma, kun kehitetään vapaaehtoistoimintaa.

Jäsenjärjestöistämme suurin osa on maahan muuttaneiden naisten perustamia yhdistyksiä. Pieni osa heistä saa julkisia avustuksia toimintaansa, useimmat toimivat vapaaehtoisten voimin. Työssämme tuemme näitä vapaaehtoisvoimin toimivia järjestöjä ja näemme heidän työnsä erinomaisen vaikuttavuuden: he ovat ketteriä tavoittamaan laajasti eri kieliryhmiin kuuluvia maahanmuuttajia ja siten toimimaan vaikuttavina kotouttajina.

Tulisiko vapaaehtoistoimintaa hyödyntää nykyistä laajemmin yhtenä kotoutumisen keinona ja millä reunaehdoilla?

Minkälaisia keinoja on kehitetty eri taustoista tulevien vapaaehtoisten vastaanottamiseksi ja sitouttamiseksi toimintaan?

Minkälaista tukea järjestöt yms. tarvitsevat siihen, että toiminta olisi vastaanottavaisempaa?

Mitkä asiat tällä hetkellä estävät järjestönne tarjoamasta toimintaa maahan muuttaneille tai suomen kieltä taitamattomille?

Vapaaehtoistoimintaa kotoutumisen keinona kannattaa ehdottomasti hyödyntää. Toiminnan organisoinnissa on osattava panostaa selkokieliseen perehdyttämiseen ja viestintään vapaaehtoisten kanssa. On tärkeä antaa riittävästi aikaa keskusteluun vapaaehtoisen tehtävistä ja vastuista. Myös vapaaehtoisille tarjottava työnohjaus ja henkinen tuki on tärkeää vapaaehtoisten jaksamisen tukemiseksi ja esimerkiksi kieliosaamiseen ja taustaan liittyvän epävarmuuden tunteiden käsittelemiseksi.

Kokemuksemme mukaan myös sukupuolisensitiivisellä työotteella on tärkeä merkitys onnistuneessa vapaaehtoistoiminnassa: esimerkiksi nais erityinen toimintaympäristö, jossa työntekijät ovat maahan muuttaneita ja jossa puhutaan useita eri kieliä, madaltaa kynnystä tulla mukaan toimintaan.

Monika-Naiset liitto on huomioinut em. asioita omassa vapaaehtoistoiminnassaan. Henkilöstöstämme noin 70 % on muualta muuttaneita. Liitossa on tällä hetkellä 58 vapaaehtoista, joista 25 % on itse maahan muuttaneita naisia.

Vapaaehtoistoiminnan koordinointi vaatii pitkäjänteistä ja riittävää resurssia. Vapaaehtoisten joukkomme on hyvin moninainen. Jotkut tarvitsevat enemmän tukea digitaitojen kehittämisessä, osa suomen kielen vahvistamisessa. Osa toivoo toimintaa muillakin, kuin suomen kielellä. On tärkeää, että vapaaehtoistoiminta on saavutettavaa myös heille.

Mitkä toimet auttaisivat vapaaehtoistoimintaa koordinoivia tahoja kehittämään ja ylläpitämään tuetun vapaaehtoistoiminnan mallia osana toimintaansa?

Mikä merkitys julkisella rahoituksella on tai tulisi olla toiminnan kehittämisessä ja tukemisessa?

Tuetun vapaaehtoistoiminnan mallin käyttöönotto ja sen kehittäminen edellyttävät pitkäjänteistä rahoitusta ja riittävää henkilöresurssia (tilanteen kartoittaminen, tehtävien räätälöiminen, yksilölliset ohjeistukset, selkokiehiset ohjeet ja viestintä, yksilöllinen tuki, työnohjaus). Tämä on huomioitava resurssoinnissa.

Onko toiminnassanne tullut esiin haasteita liittyen työttömän oikeuteen toimia vapaaehtoisena?

Kyllä. Jotkut jäsenjärjestöjemme aktiivit, jotka toimivat järjestössä vapaaehtoisena, saivat varoituksen TE-toimistolta.

Minkälaista tukea ja koulutusta tarvitsette yhdistystoiminnan pyörittämiseen ja oletteko saaneet siihen tukea kunnalta tai muilta toimijoilta?

Vapaaehtoisvoimin toimivat järjestöt tarvitsevat tukea järjestötoiminnan hallinnon kehittämiseen ja julkisten avustusten hakemiseen ja hallinnoimiseen. On tärkeää, että tieto koulutuksista ja saatavilla olevasta tuesta, jota esimerkiksi on kunta voi antaa, saavuttaisi nämä pienet järjestöt. Se edellyttää panostamista esimerkiksi saavutettavaan ja selkokiehiseen viestintään. Pienet järjestöt eivät välttämättä hae kunnan avustusta, koska eivät tiedä siitä, tai haku- ja raportointijärjestelmät ovat monimutkaisia. Olisi tärkeää, että pieniä järjestöjä huomioidaan avustushaussa.

Minkälaista tukea saatte tai toivoisitte saavanne toimintaanne alueenne verkostojärjestöltä tai neuvottelukunnalta?

Toivomme, että verkostoihin ja ko. neuvottelukuntaan osallistettaisiin enemmän maahan muuttaneita ja myös pienempiä yhdistyksiä. On tärkeää, että heidän äänensä kuuluu suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Tuominen Jenni
Monika-Naiset liitto ry